

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
השירות הפסיכולוגי ייעוצי
היחידה לקידום אקלים בטוח ומניעת אלימות

ערכת הדרכה ליועצת הגיל הרך לבניית
השתלמות גננות בנושא -

אקלים חינוכי מיטבי
בגיל הרך

כתיבה: מיכל עוז

התפיסה עליה מבוסס הקורס "אקלים חינוכי מיטבי וכישורי חיים בגן" התגבשה בתהליכי עבודה מתמשכים של צוות המשותף לאגף שפ"י ולאגף הקדם יסודי במשרד החינוך:

אגף תכניות סיוע ומניעה בשפ"י :

הגב' עינב לוק - מנהלת אגף תוכניות סיוע ומניעה

הגב' הילה סגל - מנהלת היחידה לאקלים מיטבי וצמצום אלימות, שפ"י

הגב' מיכל עוז - מדריכה ארצית ביחידה לאקלים מיטבי וצמצום אלימות ורכזת מחוזית של היעוץ בגיל הרך, שפ"י

הגב' יעל בריל - מומחית תחום כישורי חיים, שפ"י

הגב' מיכל זכריה - מדריכה ארצית, אגף תוכניות סיוע ומניעה, שפ"י

אגף יעוץ, שפ"י: הגב' תמי אומנסקי - ממונה על פיתוח מקצועי והיעוץ בגיל הרך אגף פסיכולוגיה, שפ"י:

הגב' דני ז'ורנו - מנהלת אגף לקוויות למידה

אביטל טהרלב - סגנית מנהלת אגף פסיכולוגיה

אגף קדם יסודי:

הגב' אורה גולדהירש - רכזת היחידה לטיפול בפרט ובאוכלוסיות בעלות צרכים ייחודיים

הגב' מוניקה וינוקור - רכזת ארצית של תכנית מעגן, היחידה לטיפול בפרט ואוכלוסיות בעלות צרכים ייחודיים

עריכה לשונית ורעיונית: **אורית ברג** - מדריכה ארצית, אגף תוכניות סיוע ומניעה, שפ"י

עיצוב גרפי: **ברכה תורג'מן** - רכזת היעוץ בגיל הרך מחוז חרדי

ליועצות החינוכיות של הגיל הרך !

שלומית כהן אסיף בשיר בתוך הלב מתוך הספר נשיקה בכיס כותבת : בְּתוֹךְ הַלֵּב שָׁלִי יֵשׁ עוֹד לֵב, /בְּפָנַי עוֹד לֵב/ וְעוֹד לֵב. / בְּלֵב הַכִּי קָטָן/ יֵשׁ נֶקְדָּה. / מִיִּשְׁהוּ נִגַּע בָּהּ/ וְהִיא רָעָדָה. האקלים בגן יכול להיות זה שנוגע ומשפיע על ההתפתחות של הילדים בגן. לאקלים בגן הילדים על כל מרכיביו יש השפעה על יצירת תנאים הכרחיים להתפתחות אישית, למתן מענה לצרכים של ילדים, לגיבוש תחושת ביטחון, תחושת שייכות תחושת מסוגלות ותחושת ערך עצמי ולפיתוח כישורים אישיים ובין אישיים המסייעים להתמודדות טובה יותר עם מצבי חיים אותם חווים הילדים בגן הילדים. גישה זו מדגישה את מקומו של הגן ביצירת מרחב בטוח המאפשר צמיחה והתפתחות בתנאים מיטביים המקדמים רווחה נפשית.

פיתוח האקלים בן הילדים מבוסס על סטנדרטים לבניית אקלים בגן הילדים כפי שהוא בא לידי ביטוי בפרק על גני הילדים בחוזר מנכ"ל ע"ה/8(ב): "אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון"

הסטנדרטים משמשים בסיס לתכנית מערכתית ומושתתים על שלושה ממדים מרכזיים:

- א. ארגון הגן: נהלים, שגרת פעילות, סדר יום ועיצוב סביבה חינוכית
 - ב. קשרי גומלין: בין המבוגרים בצוות החינוכי של הגן, בין המבוגרים לבין הילדים, בין הילדים לבין עצמם וכן קשרים של צוות הגן עם הורי הילדים ועם הקהילה שהם משתייכים אליה
 - ג. תכנית התפתחותית ללמידה, למענה לצרכים רגשיים-חברתיים ולביסוס ערכים. יצירת אקלים מיטבי בגן וחינוך למניעת אלימות היא משימה משותפת של כל באי המוסד החינוכי והקהילה שבה הוא ממוקם. יצירת שיתוף פעולה בין כל הגורמים ובעיקר בין הגננת וצוות הגן להורים.
- הערכה המוצגת לפניכן הנה חלק ממתווה שלם להשתלמות גננות בנושא "אקלים גן, כישורי חיים והתמודדות עם מצבים מורכבים בגן הילדים".

בברכה

עינב לוק

מנהלת אגף תכניות סיוע ומניעה

חנה שדמי

מנהלת אגף שפ"י

יועצות גיל רך יקרות!

קידום אקלים חינוכי מיטבי ומניעה וצמצום של מצבי אלימות וסיכון, הנם יעד מרכזי של מערכת החינוך. כלל מוסדות החינוך, גנים ובתי ספר, מחויבים על פי חוזר מנכ"ל לבנות תכנית אשר שמה במוקד שלה בניית אקלים חינוכי מיטבי לצד התערבות במצבים של אלימות וסיכון. בשנים האחרונות פועלים לקידום יעד זה אנשי המקצוע של שפ"י וצוותי החינוך בגנים בצורה שיטתית ומתמשכת תוך הקדשת זמן ומשאבים רבים להפעלת תכנית בתחום ברשויות בגנים.

הסביבה החינוכית של גן הילדים מהווה מרחב חינוכי טבעי ללמידה ולהתערבות מיטבה ואפקטיבית. הגיל הרך הוא שלב התפתחות מרכזי בהתפתחות האדם והשקעה בעשייה חינוכית בגיל זה הנה בעלת השפעה על איכות החיים של הילדים גם בעתיד. יצירת אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות עם מצבים של אלימות וסיכון הנה משימה רחבת הקף המשותפת לכל באי הגן והקהילה שבה הוא ממוקם. בהתאם לכך מתקיימת שותפות עמוקה וארוכת שנים של אגף שפ"י והאגף הקדם יסודי במשרד החינוך. האגפים חברו יחד לביסוסה של תפיסה ששמה במרכזה את השותפות של כל אנשי המקצוע ואת איגום המשאבים העומדים לרשות הגן.

ההכשרה שלפניכם מבוססת על תפיסה הוליסטית הבאה לידי ביטוי בשלושה פיתוחים המהווים יחד שלם שהוא יותר מסך חלקיו: הפיתוח הנוכחי המתמקד בקידום אקלים חינוכי מיטבי, פיתוח נוסף העוסק בכישורי חיים

ופיתוח שלישי שיתמקד בהתערבות עם מצבים מורכבים בגן.

אנו מאחלות לכל השותפים בעשייה החינוכית לחבור יחד לקידום אקלים חינוכי מיטבי

בגן למען

ילדי ישראל.

בברכה

והילה סגל

מנהלת היחידה לאקלים חינוכי מיטבי

וצמצום אלימות, שפ"י

תמי אומנסקי

ממונה על פיתוח מקצועי

וייעוץ בגיל הרך, שפ"י

תוכן העניינים

פתח דבר

5

תפיסת האח"מ בגיל הרך

6

א. מודל מגן

6

ב. סטנדרטים של אקלים גן

7

ג. תהליך האח"מ בגן

9

פירוט סילבוס השתלמות אקלים חינוכי מיטבי וכישורי חיים בגיל הרך לגנות

11

מפגש 1 - תפיסת האקלים וכישורי חיים

15

נושא: מבוא להשתלמות ביסוס תפיסות

15

מפגש 2 - הכרת הסטנדרטים ליצירת אקלים חינוכי מיטבי

17

נושא: היכרות עם הסטנדרטים

17

מפגש 3 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה

20

נושא: מוגנות

20

מפגש 4 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה

23

נושא: נוכחות פיזית ורגשית

23

מפגש 5 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה

27

נושא: תרגום סטנדרט התקשורת הבינאישית להקניית כישורי חיים לילד

27

מפגש 6 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה

29

נושא: תרגום סטנדרט התקשורת והתפתחות חברתית ורגשית באמצעות כישורי חיים

29

מפגש 7 - כלי התבוננות למיפוי אקלים הגן כבסיס לתוכנית התערבות

32

נושא: כלי התבוננות ותוכנית התערבות

32

מפגש 8 - התמודדות עם צרכים ייחודיים של ילדי הגן

37

נושא: תרגום סטנדרט התייחסות לסטנדרטים ייחודיים ליישום בחיי הגן

37

מפגש 9 - סטנדרט סביבה ארגונית ואנושית, דגש על הורים

40

נושא: תרגום סטנדרטים של סביבה ארגונית קהילת ההורים ליישום בחיי הגן

40

מפגש 10 - סיכום היבטי ההשתלמות ופרידה

42

נושא: סיכום הנקודות שהעלנו במהלך המפגש ופרידה, יישום בתפיסת כישורי חיים

42

פתח דבר

יועצות יקרות,

הערכה המוצגת לפניכן מציעה מתווה להשתלמות גננות בנושא "אקלים גן, "כישורי חיים" והתמודדות עם מצבים מורכבים בגן הילדים". נושאים אלו הם מיסודות חיי היומיום בגן הילדים וישנה חשיבות רבה בלמידתם על יד גננות, תוך יישום בגן. בניית אקלים בטוח ותומך בגן הילדים מהווה בסיס להתפתחות האישית, ללמידה ולצמצום אירועי אלימות בגן.

ערכה זו מיועדת ליועצת הגיל הרך בגני הילדים ונועדה לסייע לה בהעברת השתלמות בהיבטים אלו. הערכה מכילה מגוון רחב של פעילויות וסדנאות חווייתיות לגננות. מפגשי ההשתלמות נבנו בהלימה ל"תפיסת כישורי חיים" ותוכננו בהתאמה ל"מעגל הלמידה של כישורי חיים" (המללה, התנסות וחוויה, המשגה והפנמת התנהגות היישום).

חשוב שבניית ההשתלמות לגננות תעשה תוך יצירת אקלים נעים ומוגן ובכך תהווה "מודליג" ליצירת אקלים מיטבי בגן. בהנחיית כל מפגש יש להקדיש זמן להצגת הרציונל שבמבנה המפגש וכיצד ניתן ליישם אותו גם בגן עם הילדים, עם ההורים והצוות. חשוב שהגננת תצא מההשתלמות כשהיא מצוידת בתפיסות ומועשרת בכלים ליישום בגן.

על בסיס הרציונל של ההשתלמות, הנכן מוזמנות להמשיך וליצור פעילויות ורעיונות להעשרת הגננת בקידום אקלים מוגן ותומך בגן.

לצד ההשתלמות, ישנה חשיבות רבה לליווי הגננות המשתלמות. הליווי בגנים יכול לכלול מיפוי אקלים הגן ובניית תכניות התערבות, וזאת כחלק מתהליך האח"מ הנעשה בגן על ידי היועצת החינוכית ו/או כחלק מהנחיית כישורי חיים בגנים על ידי היועצת.

השתלמות זו מהווה יחידה אחת מתוך שלוש יחידות לימוד: אקלים חינוכי מיטבי בגן הילדים, כישורי חיים בגני הילדים (מפורסמת בשפיני"ט) והתמודדות עם מצבים מורכבים בגן (תתפרסם בהמשך).

תפיסת האח"מ בגיל הרך

התבוננות והבנה של אקלים הגן בגיל הרך יכולה להיעשות באמצעות שני מודלים: "מודל מ.ג.ן" ו"הסטנדרטים לאקלים גן מיטבי". להלן יוצגו שני המודלים בהרחבה.

א. מודל מ.ג.ן

מודל **מ.ג.ן** גורס כי הרגשת המוגנות בקרב הילדים ובקרב הצוות החינוכי מושתתת על שלושה מרכיבים: 1. מרחב לדיאלוג. 2. גבולות. 3. נוכחות. שלושת המרכיבים יוצרים מכלול שלם המזמן מרחב בטוח, פיסי ורגשי, עבור באי הגן.

מ - מרחב דיאלוג - במעבר מהבית לגן יוצר הילד קשר עם דמויות המבוגרים המשמעותיות במסגרת - הצוות החינוכי. לאיכות יחסים אלה השפעה רבה על התפתחותו הרגשית והחברתית של הילד והיא יש בכוחה להשפיע על התפתחותו במסגרות החינוכיות גם בשנים מאוחרות יותר. כמו כן, לטיב ולאיכות היחסים והקשרים בין ההורים לבין צוות הגן יש השפעה ישירה על התפתחות הילד בסביבה החברתית-לימודית של הגן. על פי הגישה האקולוגית התפתחותית, ככל שהמערכות שהילד חי בהן פועלות בתאום זו עם זו ומחזקות זו את זו, השפעתן על הילד היא חיובית, מזינה ומגדלת. טיב היחסים ועוצמת הקשר בין המערכות מושפעים לטובה מהשיח ביניהן, לפיכך על הגנת לשאוף ולבסס מבנים דיאלוגיים של שיח פרטני וכללי עם הורי הגן. (אספות, הרצאות, ימי הורים, שיחות אישיות ועוד..) למעשה נכון הדבר גם לגבי הצוות וכלל באי הגן, תקשורת מיטבית ומכבדת הינה הבסיס לאקלים גן מיטבי.

גבולות - מרכיב חשוב והכרחי להתפתחות בריאה של ילדים. הצבת הגבולות שומרת מפני פגיעה פיזית, ומאפשרת לילד לפתח אישיות בריאה. הצבת הגבולות קשורה לשאר מרכיבי ההתפתחות ונמצאת עמם ביחסי גומלין. הגבולות צריכים להינתן תוך כבוד לילד וליכולותיו ובהתאם לגילו ולשלב ההתפתחותי בו הוא מצוי. עת הגנת יוצרת גבולות ברורים במרחב הגן, גבולות הברורים לכלל באי הגן, הילדים, ההורים והצוות, היא מגבירה את תחושת הביטחון והמוגנות ומאפשרת התנהלות נינוחה המפחיתה התנהגויות תוקפניות. למשל: כללי התנהגות בחצר, ליד המגלשה - עמידה בתור, המתנה עד שילד מסיים לגלוש לפני שהשני יוצא לגלוש, אלו הם כללים הידועים בגן והופכים את האווירה של משתמשי המגלשה למוכרת, בטוחה ומוגנת.

נוכחות - המושג "נוכחות" בא לידי ביטוי בשני ממדים עיקריים: נוכחות פיזית, היינו - בהשגחה, זמינות ונגישות, ונוכחות רגשית היינו - גילויי אכפתיות, דאגה והתעניינות אישית, "להיות שם עבור הילד". באמצעות הגברת נוכחות המבוגרים המשמעותיים בגן תתאפשרנה מוגנות פיזית ומוגנות

רגשית. הנוכחות הפיסית של הגננת יוצרת תחושה של נגישות לכלל הילדים וכן אלמנט של השגחה. ילדים שחשופים לאדישות מצד המבוגר או ילדים שעדים לחוסר התערבות של המבוגרים באירוע אלימות, עלולים לתרגם זאת כמצב בו הם "נותרו לנפשם" ועליהם מוטלת החובה להתמודד, ומכאן, כהצדקה ללקיחת החוק לידיהם. היעדר נוכחות בוגרת משמעותית יוצרת ריק ועלולה להיתפס כנטישה, חוסר אכפתיות, אדישות ואף הסכמה למצב נתון. הנוכחות הרגשית מבססת קרבה ודיאלוג בין הגננת לילד והוריו ומעודדת יצירת מקום גם לנוכחות ההורית מתוך יחסי אמון ושיתוף בחיי הגן.

בבסיס המגן עומדת ההבנה שמנהיגות הצוות החינוכי מהווה יסוד חיוני המשפיע על האקלים המיטבי בגן ומקדם אותו: מנהיגות בגיל הרך - הגננת, מנהלת הגן, מהווה דמות מובילה ומנהיגה בגן הילדים, המשפיעה באופן ישיר על אקלים הגן ועל תחושות באי הגן - ילדים, צוות והורי הגן. לגננת תפקיד מרכזי, משמעותי ובעל השפעה על תהליכי התפתחותם המיטבית של כל אחד מילדי הגן. בין היתר אחראית הגננת על הובלת העשייה החינוכית והפדגוגית בגן, ניהול הקשרים והתקשורת בין אנשי הצוות, תיאום בין אנשי המקצוע השונים, רתימת ההורים כשותפים, ניהול וארגון הסביבה הפיזית ועוד. מעצם היותה מנהיגה, הדיאלוג אותו יוצרת הגננת עם ילדי הגן, הצוות וההורים, נוכחותה הרגשית והפיזית והדרך בה היא מציבה גבולות בגן, משפיעים על האקלים בגן ומעצבים אותו.

ב. סטנדרטים של אקלים גן

הסטנדרטים הינם היבטים של תחומי בסיס רחבים בעשייה בגן הילדים. הסטנדרטים מסייעים לצוות הגן להגדיר תפיסת עולם חינוכית ושפה משותפת ומתוכם לפתח אסטרטגיה וכלים ליצירת אקלים מיטבי, לניהולו ולהטמעתו. הסטנדרטים משמשים בסיס לתכנון תכנית מערכתית ומושגתים על שלושה ממדים מרכזיים:

ארגון הגן - נהלים, שגרת פעילות, סדר יום ועיצוב סביבה חינוכית

קשרי גומלין - בין המבוגרים בצוות החינוכי של הגן, בין המבוגרים לבין הילדים, בין הילדים לבין עצמם וכן קשרים של צוות הגן עם הורי הילדים ועם הקהילה שהם משתייכים אליה

תכנית התפתחותית ללמידה כמענה לצרכים רגשיים-חברתיים ולביסוס ערכים.

סטנדרט 1: מוגנות ובטיחות - גן הילדים נדרש להבטיח את שלומם ואת בטיחותם של הילדים והצוות החינוכי בפעילויות השונות בתוך הגן, בחצר הגן ומחוץ למסגרת הגן. בכך מובטחת זכותם של

כל ילד וילדה ושל כל מבוגר לשמירה על גופם, על בריאותם הנפשית ועל רכושם. בהקשר זה יש לדאוג למרכיבים הבאים:

- ארגון סביבה, מתקנים ואבזרים בטוחים לשימוש הילדים
- סדר יום מוגדר
- ניסוח תקנון של כללי ההתנהגות בגן
- הגברת ההשגחה והפיקוח של מבוגרים במרחבי הגן השונים
- תגמול וחיזוק התנהגויות חיוביות בקרב הילדים
- קידום יכולת הצוות החינוכי לבסס דרכי התנהגות נורמטיביות בקרב הילדים ולהתמודד עם אירועי אלימות, באמצעות הדרכה, ליווי מקצועי ועזרה בבניית תכניות התערבות מערכתיות מתאימות.

סטנדרט 2: תקשורת בין-אישית וקשר בין באי הגן - גן הילדים מבנה ומקדם יחסים משמעותיים בין הצוות החינוכי לבין הילדים, יחסים המושתתים על זמינות רגשית ועל היענות לצרכים ההתפתחותיים של הילדים. הגן מקדם תהליכים חברתיים חיוביים בין הילדים ומטפח תחושת שייכות ויחסי כבוד הדדיים בין כל באי הגן. בהקשר זה יש לדאוג לתקשורת מיטבית בין כל באי הגן: בין הצוות החינוכי לבין הילדים, בין הילדים לבין עצמם, בין אנשי הצוות ובין צוות הגן להורים. תקשורת מיטבית כוללת התייחסות הדדית של כבוד, חום אנושי ופתיחות, יצירת אווירה רגשית חיובית: טון דיבור רגוע, חיוכים, היענות לפניות; שיחות יזומות ומזדמנות בכל נושא ועידוד הבעת רגשות חיוביים ושליילים, גילויי אמפתיה, הגשת עזרה וקבלת עזרה, שיתוף פעולה ותקשורת על בסיס יומי.

סטנדרט 3: התפתחות רגשית וחברתית - גן הילדים מקדם התפתחות רגשית וחברתית, מפתח כישורי חיים בקרב הילדים ומקנה להם מיומנויות חברתיות תואמות גיל. אופני התנהגות המבוגרים בגן, מציגים נורמות התנהגות מקובלות ומהווים בסיס לסטנדרט זה. כמו כן יש חשיבות לתיווך רגשי, הגברת הוויסות הרגשי אצל ילדים, ליווי בתהליכי הסתגלות ומתן הזדמנויות להבעה רגשית וקבלה של הרגשות המובעים על ידי הילדים. הקניית אסטרטגיות לפתרון קונפליקטים בעזרת הקשבה, סובלנות כלפי האחר ופשרנות; עידוד וחיזוק התנהגויות פרו-חברתיות והבעת אמפתיה כלפי האחר; הגברת שיתוף הפעולה בין הילדים ועידוד ההצטרפות לקבוצה; מעורבות פעילה של הגננות בעזרה לילדים הן הפעילים חברתית והן הבודדים, לחוות תחושת שייכות.

סטנדרט 4: אקלים למידה - הגן מבנה סביבות חינוכיות התומכות בפיתוח תהליכי חשיבה ולמידה בהקשרים משמעותיים לילדים, פיתוח סקרנות ומוטיבציה פנימית ללמידה והעצמה של תחושת המסוגלות האישית של כל ילד. בהקשר זה יושם דגש על יצירת סביבות למידה מגוונות המאפשרות

בחירה ומעוררות עניין בקרב הילדים; היענות לצרכים שונים ומשתנים של הילדים, לתחומי עניין, לנטיות ולהעדפות אישיות, ליכולות ולקשיים; מתן חיזוקים על המאמץ שהילד משקיע בתהליך הלמידה ולא רק על התוצר הסופי; מתן מקום לייחודיות של כל ילד.

סטנדרט 5: מענה לילדים בעלי צרכים ייחודיים - גן הילדים מעניק מענים מובחנים לצרכים ייחודיים בקרב כלל הילדים בכל תחומי ההתפתחות ומקדם את השתתפותם הפעילה בהתנסויות הגן. סטנדרט זה בא לידי ביטוי במתן מענה לילדים בעלי צרכים ייחודיים (רגשיים, חברתיים, אקדמיים, מוטוריים) תוך שמירה על פרטיותם ותוך בחינת המענים המתאימים בשיתוף עם אנשי המקצוע; מתן מענה לילדים במצוקה, לילדים עם בעיות התנהגות וילדים בסיכון, הפנייתם לגורמים מקצועיים ולווי הילדים תוך שמירה על פרטיותם, ביסוס שותפות חינוכית תומכת עם הוריהם ואיגום משאבים למען קידום התפתחות הילדים.

סטנדרט 6: יחסי גומלין בין צוות הגן להורים ומכוונות לקהילה - שיתוף פעולה בין צוות הגן לבין ההורים מקדם את טובת הילד ואת התפתחותו; לפיכך צוות הגן פועל מתוך מכוונות קהילתית, מקיים מערך של שיתוף ההורים בנוגע לחיי הגן הילדים ובנוגע לילדיהם. בהקשר זה חשובה העברת מידע להורים אודות תפקוד ילדם במסגרת הגן בדיווח פרטני ובדגש על ההזדויות בקשר גנת-הורים; שיתוף ההורים בתכנית החינוכית של הגן; הבניית מסגרות תומכות "שותפות חינוכית" לעידוד שיתוף פעולה ומעורבות הורים בגן; קיום אירועים ופעילויות לילדים ולהורים לפחות פעמיים במהלך שנת הלימודים; שילוב מתנדבים מבוגרים בגן בכפיפות לנהלים.

לסיכום, עבודה על בסיס הסטנדרטים היא כלי ניהולי לבנית תכנית התערבות, מחד הסטנדרטים הם כלי להתבוננות על מערכת הגן ומאידך הסטנדרטים הם כלי להצבת יעדים ליצירת אקלים חינוכי מיטבי.

ג. תהליך האח"מ בגן

תפקידה של הגנת כמנהיגה חינוכית לקבוע את הנקודות להתערבות ואת קצב עבודה. היות והסטנדרטים משפיעים אחד על השני, כל יעד שהיא תבחר להתערבות, ישפיע על אקלים הגן ולהיפך. על בסיס התבוננות, למידה והבנה של כלל מערכת הגן הגנת יכולה לבנות תכנית התערבות, על מנת לקדם את האקלים החינוכי במוסד החינוכי.

תפקידה של היועצת ללוות את הגנת להיות לה למורת דרך ולשותפה לחשיבה תוך הטמעה של התפיסה והכלים שפותחו על ידי היחידה לקידום אקלים חינוכי מיטבי וצמצום אלימות של שפ"י. במסגרת תהליך האח"מ בגיל הרך, נפגשת יועצת גני הילדים עם הגנת וצוות הגן וממפה את אקלים

הגן באמצעות כלי התבוננות הכולל שיח עם הגנת, תצפית של היועצת ושאלון לגנת ולצוות. יחד מאתרים את מוקדי החוזק של הגן והנקודות אותן רוצים לחזק. לשם כך נבנית בשיתוף הצוות תכנית התערבות מערכתית ייחודית לגן, שנותנת מענה לצרכי הגן ולצוותו. התוכנית נבנית לאורך שנת לימודים אחת לפחות והינה פרואקטיבית בבסיסה.

תהליך עבודה זה מכונן לאתר את הכוחות של הגן לקידום אקלים חינוכי בשאיפה שייווצר בין כל באי הגן שיח על אופי האקלים החינוכי, על תרבות העבודה בגן, על הגורמים המאפשרים והמונעים יישום סטנדרט זה או אחר, על האמצעים העומדים לרשות הגן בדרך למימוש הסטנדרט, וכמו כן על האופן בו הגן פועל לפי הסטנדרטים השונים.

סילבוס השתלמות גננות בנושא - אקלים חינוכי מיטבי, כישורי חיים בגיל הרך והתמודדות עם מצבי חיים מורכבים

השתלמות זו הינה יחידה אחת מתוך מודולה של שלוש יחידות לימוד: אקלים חינוכי מיטבי בגן הילדים, כישורי חיים בגני הילדים והתמודדות עם מצבים מורכבים בגן (תתפרסם בהמשך).

שנה א' - אקלים חינוכי מיטבי בגני הילדים (להלן תכנית המפגשים)

א. מטרת התוכנית:

1	העמקה במושג "אקלים חינוכי מיטבי"
2	הבנה לעומק של הגורמים המשפיעים על אקלים הגן
3	הכרות והתיידדות עם כלי מיפוי אקלים גן
4	בנייה והעברת תכניות התערבות לקידום אקלים מיטבי בגן ברמת הורים, צוות וילדים

ב. ראשי פרקים:

היקף שעות	
3	1 תפיסת האקלים וכישורי חיים
3	2 הכרת הסטנדרטים ליצירת אקלים חינוכי מיטבי
12	3 יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה
3	4 מהות התכנית ותפיסת "כישורי חיים"
3	5 תרגום סטנדרט התקשורת הבינאישית להקניית כישורי חיים לילד
6	6 היכרות עם "כלי ההתבוננות למיפוי אקלים הגן" ובניית תכנית התערבות לקידום האקלים בגן.
סה"כ שעות: 30	

שנה ב' - "כישורי חיים" בגני הילדים (התכנית מפורסמת בשפ"ינט)

א. מטרות התוכנית:

1	היכרות הגננת עם תפיסת "כישורי חיים"
2	פיתוח יכולת הגננת להקנות כישורי חיים לילדי הגן, היבט יישומי
3	זיהוי סיטואציות יומיומיות בגן כהזדמנות להקניית כישורי חיים, היבט יישומי

ב. ראשי פרקים:

היקף שעות	
3	1 הצגת רציונל ותפיסת "תכנית כישורי חיים" כתוכנית התפתחותית המקדמת אקלים חברתי ורגשי מיטביים בגן הילדים
9	2 ויסות רגשי - היבטים התפתחותיים ויישומיים בגן הילדים חיבור לסטנדרטים: התייחסות לצרכים ייחודיים ואקלים למידה
9	3 זהות עצמית ואישית - היבטים התפתחותיים ויישומיים בגן הילדים חיבור לסטנדרטים: התפתחות רגשית חברתית והתייחסות לצרכים ייחודיים
9	4 כישורים בינאישיים - היבטים התפתחותיים ויישומיים בגן הילדים חיבור לסטנדרטים: תקשורת וקשר בין באי הגן, אקלים למידה והתפתחות רגשית חברתית
סה"כ שעות: 30	

שנה ג': התמודדות עם אלימות והתנהגויות לא מותאמות בגני הילדים (התכנית תפורסם בהמשך)

א. מטרת התוכנית:

1	הבנת מושג התוקפנות והגורמים להתנהגות תוקפנית בגן הילדים
2	זיהוי ניצנים של מצבים מורכבים
3	פיתוח התמודדות ודרכי תגובה יעילות של הגננת עם סיטואציות מורכבות בגן (מצוקה, קונפליקט, תוקפנות)
4	תרגול באמצעות סימולציות של תגובות למצבים מורכבים
5	היכרות עם עקרונות לבניית תכנית מקיפה לגן להתמודדות עם בעיות התנהגות

ב. ראשי פרקים:

היקף שעות	ראשי פרקים
6	1 ברור עמדות ורגשות הגננת ביחס למצבים והתנהגויות המתרחשות בגן
6	2 העמקת יכולת ההכלה והאמפתיה של הגננת כלפי הילד ורגשותיו
9	3 ניתוח סיטואציות מורכבות בגן (מצבי מצוקה, קונפליקטים ותוקפנות)
9	4 כלים יישומיים להתמודדות עם התנהגויות תוקפניות בגן
סה"כ שעות: 30	

תכנית המפגשים - אקלים חינוכי מיטבי בגן הילדים

מפגש 1 - פתיחה, תפיסת האקלים וכישורי חיים

מפגש 2 - הכרת הסטנדרטים ליצירת אקלים חינוכי מיטבי

מפגש 3 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה - מוגנות

מפגש 4 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה - נוכחות פיזית ורגשית

מפגש 5 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה - תקשורת בין באי הגן והקניית כישורי חיים

לילד

מפגש 6 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה - התפתחות חברתית ורגשית והקניית כישורי

חיים

מפגש 7 - היכרות עם כלי "ההתבוננות" למיפוי אקלים הגן כבסיס לבניית תכנית התערבות

מפגש 8 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה - התמודדות עם צרכים ייחודיים של ילדי הגן

מפגש 9 - יישום הסטנדרטים בחיי הגן - הלכה למעשה - סטנדרט אקלים למידה וסטנדרט יחסי

גומלין עם הורים וקהילה

מפגש 10 - סיכום היבטי ההשתלמות ופרידה, בהלימה לתפיסת כישורי חיים